

УДК 78.(09)(477.51)

DOI 10.31654/2663-4302-2020-PP-1-141-147

Кавунник О. А.

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичної педагогіки та хореографії
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

КУЛЬТУРОТВОРЧИСТЬ НАТАЛІЇ ДАНЬШИНОЇ – ПЕДАГОГА-ВОКАЛІСТКИ НІЖИНСЬКОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

У статті розглядається актуальна проблема розвитку національних музично-освітніх традицій у творчості педагогів-виконавців, творців інноваційних проєктів сьогодення, гідних наслідування. В контексті теми статті здійснено аналіз форм педагогічної, навчально-методичної, концертно-виконавської, музично-просвітницької праці Н. Д. Даньшиної – старшого викладача кафедри вокально-хорової майстерності НДУ ім. Миколи Гоголя. Виокремлено поняття культуротворчості в контексті об'єктивних та суб'єктивних чинників діяльності як константи мистецько-освітньої професійної творчості, як потреби душі. Охарактеризовано архівні, документальні джерела, мемуари, наукові дослідження, періодичні статті з даної теми. Розкрито етапи життєвого та творчого шляху Н. Д. Даньшиної на прикладі тріади "освіта–навчання–виховання". Проаналізовано сфери діяльності Н. Д. Даньшиної у площині традицій родинного виховання, музичної освіти в навчальних закладах школа–училище–інститут, кола її мистецького оточення.

Доведено значення культурно-освітніх проєктів Даньшиної–співачки, хорового диригента, сценариста-постановниці (тематичні концерти, до календарних свят, творчі звіти, літературно-музичні композиції), її ініціатив (заснування хору ветеранів війни та праці, концерти з нагоди видатних дат, особистостей, відкриття церковної недільної школи) в контексті музично-естетичного виховання різнозвікової аудиторії слухачів, популяризації жанрів вокального мистецтва України, впливу сольного, ансамблевого, хорового співу на формування музичної культури студентів, розвиток їх світоглядних позицій, потяг до знань і мистецької довершеності.

Стверджено форми педагогічної, концертно-виконавської, музично-просвітницької праці, особі Н. Д. Даньшиної, як засадничі для створення цілісної картини збереження та розвитку мистецько-освітніх традицій Ніжинської вищої школи сьогочасною плеядою педагогів-піаністів, баяністів, оркестрових, хороших диригентів, вокалістів факультету інституту в стінах закладу Ніжина, містах Чернігівщини, регіонах України, країнах Європи, світу.

Ключові слова: культуротворчість, мистецька освіта, форми діяльності, вокальні традиції.

Постановка проблеми. У розвитку музично-освітніх традицій національної культури України важливим є дослідження сфер діяльності викладачів-виконавців, творців інноваційних проєктів сьогодення, гідних наслідування. Наразі педагог по вокалу Наталія Дмитрівна Даньшина, нині ветеран праці, яка залишила наступникам цікавий приклад культуротворчості, що становить сутність її життя.

Актуальність теми криється в розкритті основ плідної та натхненної діяльності Н. Д. Даньшиної – старшого викладача кафедри вокально-хорової майстерності, з 1982 р. – Відмінника освіти України, з 1993 р. – заслуженого працівника культури України, у 2015 р. – кавалера ордена Почаївської Божої матері. Її культуротворчість, як потреба душі, є взірцем для наступних поколінь викладачів, вчителів музики. Період навчання й початок трудової діяльності Н. Даньшиної припав на період становлення й розвитку музично-педагогічної освіти в Україні, коли в Ніжинському державному педагогічному інституті ім. Миколи Гоголя (з 2006 р. університет) було відкрито 1964 р. перший в Україні музично-педагогічний факультет, на якому

першими педагогами-музикантами були М. Ф. Бровченко (вокал), В. А. Розен (фортепіано), В. М. Іконник (диригування), М. К. Мельник (баян). Вони заснували форми педагогічної, концертно-виконавської, музично-просвітницької праці, що стали засадничими в становленні мистецько-освітніх традицій Ніжинської вищої школи, розвитку яких сприяла у подальшому Н. Д. Даньшина.

На підставі проведеного дослідження життя й творчості Н. Д. Даньшиної ствердимо вірність вислову: знання отримуються через досвід, освіту шляхом спостереження, дослідження, навчання. Провідна роль у цьому твердженні належить Ніжинському державному педагогічному інституту (далі НДУ), перебування в якому з 1955 р. в якості студентки, з 1961 р. – співробітника кафедри музики та співів, у 1963–2003 рр. – викладача, сприяло формуванню чеснот праці та старанності ("Labore et Zelo" – завіт І. Безбородька, прим. авт.), стверджуваних нею впродовж 40 літ педагогічної праці в НДУ ім. Миколи Гоголя.

Метою є розкриття культуротворчості як сутності життя Даньшиної – педагога-методиста, співачки, музично-громадського діяча в розвитку мистецьких традицій Ніжинської вищої школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Хронологію культуротворчості як потреби душі Даньшиної-педагога, співачки, музично-громадського діяча зберігають численні статті в обласній ("Деснянська правда"), районній ("Життя Лебединщини"), міській ("Під прапором Леніна", "Вісті") пресі. Її стверджують документальні джерела з архіву НДУ ім. Миколи Гоголя, матеріали краєзнавчого довідника "Музиканти Ніжина" (4), монографії "Музичне середовище Ніжина" (5). Фото-літопис, мемуари як фрагментарні записи подій минулого з власного архіву Н. Д. Даньшиної, інтерв'ю з колегами кафедр, безпосередні контакти тотожні мистецько-просвітницькій, навчально-методичній, музично-громадській сферам тріади "освіта-навчання-виховання". Надані мисткинею 2020 р. рукописи мають цінність, оскільки містять факти з минулого та сьогодення НДУ ім. Миколи Гоголя, контекст яких сприяє створенню цілісної картини розвитку мистецько-освітніх традицій ніжинської вищої школи за участю сьогочасної плеяди педагогів-піаністів, баяністів, оркестрових, хорових диригентів, вокалістів у стінах закладу, Ніжина, містах Чернігівщини, регіонах України, країнах Європи, світу.

Виклад основного матеріалу. В трудовій книжці Н. Д. Даньшиної єдиний запис місця роботи – НДУ ім. Миколи Гоголя. Втім, на практиці він характеризується численними векторами її діяльності в науково-педагогічній, навчально-методичній, концертно-виконавській сферах в стінах рідного університету, на сценах Ніжина, концертних майданчиках міст та районів Чернігівщини, Сумщини, Залу ВДНГ столиці України, селищ Чорнобильської зони, на обласних, республіканських теле, радіо студіях.

З огляду на минуле та сьогодення її життєвого шляху саме культуротворчість є визначальною як духовна потреба Даньшиної-педагога, співачки, хормейстера, сценариста, поетеси, що вмотивовують етапи її життєвого та творчого життя: I – шкільні (післявоєнні) 1947–1955-й роки; II – студентські 1955–1961 роки; III – 1961–1970-ті роки – початок педагогічної, концертно-виконавської діяльності; 1980–2007 роки – творча зрілість. Кожен з них насичений цікавими фактами з життя Н. Д. Даньшиної. Так, її проникливе ліричне сопрано на понад 1000 сольних, тематичних концертів линуло до сокровених струн душі різновікової аудиторії слухачів: школярів, студентської молоді, ветеранів війни та праці, лікарів, робітників підприємств, військових, матерів, солдатських вдів, жінок-трудівниць.

Талант Даньшиної-хормейстера, котрому сприяв спів у хорі школи № 1 в м. Лебедин, що на Сумщині, набув розквіту в студентському мішаному аматорському хорі Інституту на чолі з диригентом В. М. Іконником, який став для Наталії взірцем наслідування навичок диригента-хормейстера. У наступні 1961–1966 роки, закінчивши заочно диригентсько-хоровий відділ Київського музичного училища ім. Глієра, як дипломований керівник Н. Д. Даньшина працює з жіночим вокальним ансамблем, студентськими аматорськими хорами фізико-математичного, філологічного (іноземне відділення) факультетів. Вже у 1985–1986 рр. вона ініціювала й вела хор ветеранів війни та праці при міському Будинку культури міста, а впродовж 1986–

2007 рр. була регентом церковного хору Миколаївського кафедрального собору й 25 років вчила церковним піснеспівам дітей-учнів недільної школи Ніжина.

Даньшина-педагог, випускниця класу вокалу М. Ф. Бровченко, зі слів Наталії Дмитрівни – "педагог від Бога", понад 40 літ (1966–2003 рр.), стверджувала на сольних концертах, у вокальному дуеті з тенором М. М. Денисенко, у складі лауреата Республіканського конкурсу "Золотого тріо" зі Світланою Козловою, Аллою Щербак, з молодіжним хором "Світич" НДУ ім. Миколи Гоголя (диригенти, професори Людмила Костенко та Людмила Шумська), вокальні традиції своєї наставниці: співати виразно, натхненно, з майстерністю.

Гідною наслідування є ініціатива Даньшиної-методиста з багаторічним досвідом педагогічної роботи безоплатно працювати вчителем музики в загальноосвітній школі № 10 Ніжина. Відоме також її мистецтво сценариста-постановниці, поетеси, котру традиційно запрошували як співачку й ведучу для проведення впродовж 13 літ святкових шкільних заходів до села Вертіївка, впродовж 10 років – з концертами до Будинків культури селищ Кукшин, Велика Кошелівка, Черняхівка, Григоро-Іванівка, Дорогинка, Дуболугівка. Багато ніжинців пам'ятають вокальний гурт міського Загу, в якому вона 15 років співала, зачитувала власні поетичні рядки-побажання, посилюючи молодятam урочистість створення нової родини.

Джерелом формування культуротворчості стали для юної Наталії родина, освіта, мистецьке оточення. Вони були своєрідним імпульсом у розвитку світоглядних позицій, набуття добродітності й доброзичливості в людських стосунках, потягу до знань й мистецької довершеності. Саме мистецьке оточення було благодатним середовищем для становлення й розвитку талантів Н. Д. Даньшиної-педагога, співачки, освітянина, що всю себе віддавала служінню громаді. В ряду прикладів – популяризація творчості славетного земляка, всесвітньовідомого Бориса Гмирі, зустрічі з видатними митцями, осібно, Сергієм Лемішевим (Москва, 1955 р.), Дмитром Кабалевським (Ніжин, Суми, Свердловськ), Арамом Хачатуряном, Миколою Кондратюком (Ніжин, Москва), Віктором Іконником (Ніжин), Марією Бровченко (в Ніжині з 1958–2008 рр.), Веддою Розен (в Ніжині з 1959–2017 рр.).

Так, з іменем викладача вокалу, заслуженою артисткою України, засновницею ніжинської вокальної школи Марією Федорівною Бровченко (1919–2009 роки життя), в минулому–випускницею класу видатної співачки, професора Марії Литвиненко-Вольгемут Київської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського, пов'язані успіхи, майстерність Н. Д. Даньшиної. А педагог Ведда Абрамівна Розен (роки життя 1934–2018), що мала блискучу освіту піаністки, навчаючись, як відомо, в Київській музичній десятирічці ім. М. Лисенка, Саратовській консерваторії ім. Н. Нежданової, Інституті мистецтв ім. Гнесіних у Москві, стала спочатку педагогом загального фортепіано, а потім колегою в НДУ ім. Миколи Гоголя та незамінним концертмейстером Н. Д. Даньшиної впродовж 40 творчих років на усіх концертах. Цей творчий тандем гарантував успіх їх власним мистецьким проектам, літературно-музичним композиціям, тематичним концертам, яких було безліч, і які завжди щиро віталися різновіковою глядацькою аудиторією. Для прикладу у 1976–1980 рр. – це літературно-музичні композиції "Вальс про вальс", "Золота осінь", "Комсомол – це молодість", концерти з нагоди ювілейних дат: до 50-річчя композитора О. Пахмутової, до 60-річчя композитора П. Майбороди, 80-річчя композитора І. Дунаєвського "для студентів НДУ, учнів культурно-освітнього училища, технікуму механізації, профтехучилища № 18, робітників меблевої, швейної фабрик, міської лікарні, відділення стоматології, учнів шкіл міста, с. Вертіївка, проведення музичних зустрічей на філологічному факультеті до ювілейних дат письменникам Л. Толстому, О. Пушкіну, С. Єсеніну, О. Блоку" (зі "Звіту" про роботу: стор. 83, Особистої справи Н. Д. Даньшиної в архіві НДУ). У 1980–2000-ті роки відбувалися щорічні концерти до календарних свят, звітні концерти у міському Будинку культури "Рідна мати моя", "Пісні дзвонкової криниці", "Пісні на замовлення", "Минулых лет очарованье", "Нам дороги эти позабыть нельзя", "Это было недавно, это было давно". У 2002 р. в актовому залі НДУ ім. Миколи Гоголя відбувся бенефіс Н. Д. Даньшиної з нагоди ювілейного 65-річчя педагогині-співачки, на якому її вітали представники влади міста, ректорат, декани

філологічного (Г. В. Самойленко), музично-педагогічного (О. Я. Ростовський) факультетів, мама, чоловік, діти, онуки, колеги, друзі.

Нездоланне прагнення творити для людей закладене в Н. Д. Даньшиній генетично від народження, коли пригадувала, як "у 1937 р., саме під час гри на сцені вистави "Наталка Полтавка", мама відчула наближення пологів та, ледь догравши свою роль Терпелихи, за кулісами народила донечку, яку назвали Наталкою. І це була я". В родині Дмитра і Катерини Корж, що мали 64 роки (!) подружнього життя, їх діти Микола, Наталія, Ольга жили в атмосфері уваги, любові, мали за приклад працьовитість батьків, що і вдома, і на сцені зачаровували красою співу. Адже мама й тато знали багато українських народних пісень, романсів, які виконували дуєтом, співали в церковному хорі, мали неабиякий акторський хист, граючи на театральних підмостях Народного дому (Будинок культури, прим. автора) міста Лебедин Сумщини.

Формуванню культуротворчості як сутності життя сприяли три диплома Н. Д. Даньшиної, а саме: навчання на двох – філологічному та музично-педагогічному факультетах НДУ ім. Миколи Гоголя й диригентсько-хоровому відділі Київського музичного училища ім. Глієра. Участь другокласниці Наталії в художній самодіяльності школи № 1, доручення вожатої у 8–10 класах, сольні виступи на сцені, на міському радіо збагачували музично-естетичний досвід, форми комунікації у спілкуванні з друзями. Так, закладалися увага та повага до людей. І нині з хвилюванням вона промовляє ім'я вчителя музики Бриля Василя Юдовича, який підготував її у 1947 р. до участі в обласному (м. Суми), далі – II республіканському зльоті юних піонерів у Києві. В інституті ім. Миколи Гоголя, своїй Alma mater, вона накопичувала науковий досвід завдяки участі в науковому гуртку, збагачувала соціоактивність як комсорг групи, набувала мистецької довершеності, виступаючи на музичних вечорах та співаючи в інститутському хорі. Успішне навчання, червоний Диплом "філолога і музиканта", участь у культурно-мистецькому середовищі інституту сприяли її запрошенню на роботу працювати старшим лаборантом кабінету музики, бути співорганізатором дитячої музичної студії при інституті, в якому 2 роки викладати сольфеджіо, теорію, керувати хором, на республіканських й обласних курсах підвищення кваліфікації вчителів співів працювати на посаді викладача загального фортепіано, погодинно – сольфеджіо. У наступні роки викладач Н. Д. Даньшина органічно поєднувала науково-педагогічну роботу викладачки з проведення лекційних і практичних занять з методики роботи в школі, з курсу історії української музики. Як досвідчений викладач-методист вона була відряджена у липні 1980 р. на 2 зміни до міста-побратима Пардубіце ЧССР працювати та навчати російської мови чеських школярів студентів, співати їм радянських авторських, українських народних пісень.

Упродовж років вона була на посаді завідувача секції вокалу, керівником педагогічної практики студентів у школах №№ 1, 3, 4, 7, 9, 10 Ніжина, Носівки, Вертіївки. Традиційно Н. Д. Даньшина обиралася до профкому інституту, була у 1976–1980 рр. куратором групи на факультеті: організувала екскурсії, в гуртожитку читала лекції на морально-етичні теми, як-от: "Поки молодий, кинь сигарету", допомагала порадами, власним життєвим досвідом у головному: "оволодіти професією, бути людиною серед людей" [1, с. 83].

У її Звіті за 1981–1986 роки щодо ідейно-виховної роботи міститься педагогічне правило: "... через колектив виховувати особистість, виховувати на прикладі їх викладача його відношення до людей, до роботи, сім'ї, до всіх доручень", чому сприяє й концертно-виконавська діяльність як форма творчих зустрічей з кращими людьми міста, ветеранами війни та праці. Там само є мистецьке кредо Н. Д. Даньшиної "Моя робота і навчальна, і виховна, громадська, концертна, лекційна направлена для добрих начал в людях, особливо молоді" [1, с. 84].

Про її фаховість, уміння спілкування свідчать цитати колег, як-от: В. А. Розен: "... в методичній роботі, яку проводить Н. Д. Даньшина є багато позитивного щодо методики проведення уроків музики і співів в школі, де я була неодноразово"; М. Ф. Бровченко: "Наталія Дмитрівна добросовісно відноситься до роботи, бере активну участь в громадському житті факультету, постійно веде педагогічну практику"; М. К. Мельника: "Я знаю її вже 20 (!) років як студентку і викладача з позитивного

боку" (з Протоколу № 4 засідання кафедри музики і співів від 05.10.1976 р.) [1, с. 58]; В. М. Курсона: "Вважаю, що вакантна посада доцента для Наталії Дмитрівни не нагорода, а об'єктивна оцінка її праці (з Протоколу № 11 від 24 травня 1989 р.) [1, с. 133]. У 1994 р. він зазначає "Н. Д. Даньшину як людину хорошу, знаючу впродовж роботи за всі роки на муз-пед. факультеті", характеризує її як спеціаліста з великої літери, що стверджує й Л. В. Костенко: "Н. Д. Даньшина багато і плідно працює. Вона розробила і провела безліч літературно-художніх вечорів, лекцій-концертів. Про Б. Гмирю треба зробити навчально-методичний посібник" (з Протоколу № 6 14.02.2001 р.) [1, с. 175].

Ці приклади стверджують провідні мистецькі позиції методики Даньшиної, як от: складання індивідуальних планів студентів з урахуванням репертуару до потреб школи: арія, романс, народна пісня як джерело наспівності і краси про рідну землю, природу, про школу. Даньшина-вчитель продовжувала на громадських засадах ведення уроків музики у с/ш № 10 Ніжина. Вона любила в ході роботи спостерігати ріст музичних смаків дітей, прагнути формувати співацькі навички у школярів, навчити їх любити і розуміти музику. Проводила відкриті показові уроки для класоводів шкіл міста, студентів-практикантів, для вчителів музики Чернігівської, Полтавської, Хмельницької областей на курсах перепідготовки. Як писав Й. Харжевський, учитель музики з с. Горчичанське Дунаєвського району Хмельниччини: "... під керівництвом учительки діти не тільки захоплено подорожують в чарівний світ музики, а й самі творять її... Знання, майстерність дають їй можливість протягом 45 хвилин повністю володіти дитячими серцями" [6, с. 4]. В сучасних методиках уроків музики в загальноосвітній школі й донині зберігаються традиції проведення цікавих творчих форм з досвіду Н. Д. Даньшиної: тематичні ранки "Свято Букварика", "Зірочки", "Нашим рідним мамам", лінійки, родинні свята з батьками. Цьому великою мірою сприяв досвід Н. Д. Даньшиної – учасниці двох всесоюзних нарад у 1978 р. (Суми), 1979 р. (Свердловськ) з питань музичного виховання щодо шкільної Програми музики Д. Б. Кабалевського. Саме цьому було присвячено статтю "Музика в школі" в ніжинській пресі [2, с. 3], де вміщено основні принципи і методи автора Програми.

Таким чином, культуротворчість становить органічну складову педагогічної, навчально-методичної, музично-просвітницької громадської діяльності Н. Д. Даньшиної у контексті тріади "освіта, навчання, виховання". Вона стверджує мистецько-освітні, концертно-виконавські традиції, осібно, вокалістів у сьогоденні Ніжинської вищої школи. Це засвідчують на практиці її колишні студенти по вокалу, зокрема, Сергій Олександрович Голуб, заслужений працівник освіти України, директор дитячої музичної школи Ніжина, диригент зразкового хору "Сяйво", завідувача секції постановки голосу кафедри вокально-хорової майстерності НДУ ім. Миколи Гоголя, старший викладач Алла Борисівна Хоменко, вокальний дует "Горицвіт" у складі Людмили Близнюк та Ганни Мудрої з м. Буча Київської області. Мистецьке середовище родини Даньшиних Наталії та Віталія Олексійовича (1937–2007 роки життя), у 1960–2007 рр. викладача-баяніста вищої категорії, методиста, завуча Ніжинського училища (нині коледж) культури і мистецтв ім. М. Заньковецької, проявилось в творчості їх дітей Андрія, Катерини, осібно, вчителя-методиста ННЗ № 16, завідувачки метод-об'єднанням вчителів музики Ніжина, онуків: Віталіна – співачка, випускниця факультету культури і мистецтв НДУ ім. Миколи Гоголя; Даниїл – випускник факультету "Скульптура" національної Академії образотворчого мистецтва Києва, автор-виконавець з граніту пам'ятників "Добровольцям АТО" в Києві, "Героям слава" в Ніжині; Богдан – художник, фотограф, майстер ниткової графіки, випускник відділу декоративно-прикладного мистецтва НУКІМ ім. М. Заньковецької, автор вишиваних портретів І. Франка, Лесі Українки, гербу Чернігова.

В контексті культуротворчості Н. Д. Даньшиної показовий запис з її Звіту 1976–81 рр.: "Професія учителя музики багатогранна і синтетична. Саме від нього, від його педагогічної майстерності, знань і вміння певною мірою залежить рівень естетичного розвитку підростаючого покоління. На це й направлена моя робота як викладача і вихователя".

Дослідження традицій концертно-виконавської та мистецько-освітньої творчості викладачів старшої, середньої генерації музично-педагогічного факультету, реформованого в 2004 р. у факультет культури та мистецтв, з 2019 р. – навчально-

науковий Інститут мистецтв ім. О. Ростовського НДУ ім. Миколи Гоголя, важливе в контексті розвитку музично-освітніх традицій національної культури України на зламі ХХ–ХХІ століть.

Література

1. Архів НДУ ім. М. Гоголя. Ф№Р 128 Опис №1-К. Од. зб. № 123.
2. Даньшина Н. Д. Музика в школі. Рубрика "Роздуми педагога". *Під прапором Леніна*. Ніжин, 1979. С. 3.
3. Даньшина Н. Д. Поки молодий, кинь сигарету. Рубрика "Ти і твоє здоров'я". *Під прапором Леніна*. Ніжин. 1982. С. 4.
4. Кавунник О. А. Музиканти Ніжина. Ніжин: Міланік, 2008. С. 35–36.
5. Кавунник О. А. Музичне середовище Ніжина: монографія. Київ: ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України. Київ, 2016. С. 163-164.
6. Каганов Ю. Зоря її – пісня. *Під прапором Леніна*. 1982. С. 4.
7. Козлова С. Пісня, що летіть з ласкавого серця. *Альма Матер*. Ніжин: НДУ, 1997р. Травень–червень.
8. Кулішенко М. Лебединський соловейко. *Життя Лебединщини*. 1997. С. 2.
9. Самойленко Г. В. Театральне та музичне в Ніжині в XVII–XX ст. *Нариси культури*. Ніжин: НДПІ, 1995. Ч. II. С. 163–164.

References

1. Arkhiv Mukola Gogol NDU. F№P 128. Ozd. Zb. № 123.
2. Danshyna, N. D. (1979) Muzyka v shkoli. Rubryka Rozdumy pedahoha: *Pid praporom Lenina*. Nizhyn. 3. [in Ukrainian].
3. Danshyna, N. D. (1982) Poky molodyi, kyn syharetu. Rubryka ty i tvoie zdorovia. *Pid praporom Lenina*. Nizhyn. 4. [in Ukrainian].
4. Kavunnyk, O. A. (2008) Muzykanty Nizhyna. Nizhyn: Milanik. 188. [in Ukrainian].
5. Kavunnyk, O. A. (2016) Muzychne seredovishche Nizhyna: monohrafiia. Kyiv: IMFE im.. M. Rylskoho NAN Ukrainy. Kyiv. 328. [in Ukrainian].
6. Kahanov, Yu. (1982) Zoria yii – pisnia. *Pid praporom Lenina*. 4.
7. Kozlova, S. Pisnia, shcho llietsia z laskavoho sertsia (1997) [Alma Mater]. Nizhyn: NDU. traven-cherven. [in Ukrainian]
8. Kulishenko, M. Lebedynskiy soloveiko (1997) *Zhyttia Lebedynshchyny*. 2. [in Ukrainian].
9. Samoilenko, H. V. (1995) Teatralne ta muzychne v Nizhyni v XVII–XX st.. Narysy kultury chastyna II. Nizhyn: NDPI. 166. [in Ukrainian].

Kavunnyk Olena

candidate of Art history (PhD), a teacher of the Department of Music Pedagogy and Choreography of Gogol State University of Nizhyn

CULTURAL CREATIVITY OF NATALIA DANSHYNA – TEACHER-VOCALIST OF NIZHYN HIGHER SCHOOL

The article considers the actual problem of development of national musical and educational traditions in creativity of teachers-performers, creators of innovative projects of the present, worthy of imitation.

In the context of the topic of the article the analysis of forms of pedagogical, educational-methodical, concert-performing, musical-educational work of N.D. Danshyna – a senior lecturer at the Department of Vocal and Choral Skills of Gogol State University of Nizhyn.

Special attention was paid to the concept of cultural creativity in the context of objective and subjective factors of activity as a constant of artistic and educational professional creativity, as the needs of the soul. Archival, documentary sources, memoirs, scientific researches, periodicals on this topic are characterized. The stages of N.D. Danshyna's life and creative path are revealed on the example of the triad "education-training-education". In this paper, was analyzed The spheres of activity of N.D. Danshyna in the

field of traditions of family upbringing, music education in educational institutions school-school-institute, the circle of her artistic environment.

A general conclusion is made concerning the importance of cultural and educational projects of Danshyna-singer, choral conductor, screenwriter-producer (thematic concerts, calendar holidays, creative reports, literary and musical compositions), her initiatives (founding of the Choir of war veterans and labor veterans, concerts on the occasion of outstanding dates, personalities) is proved opening of a church Sunday school) in the context of musical and aesthetic education of different age audiences, popularization of genres of vocal art of Ukraine, influence of solo, ensemble, choral singing on formation of musical culture of students, development of their worldviews, desire for knowledge and artistic perfection.

This paper were approved forms of pedagogical, concert-performing, musical-educational work, especially N. D. Danshyna, as the basis for creating a holistic picture of preservation and development of artistic and educational traditions of Nizhyn Higher School by a modern constellation of teachers-pianists, accordionists, orchestral, choral conductors, vocalists, of the faculty of Institute within the walls of the institution, Nizhyn, cities of Chernihiv region, regions of Ukraine, European countries, the world.

Key words: cultural creativity, art education, forms of activity, vocal traditions.